

Stabat pro templo Ezechias legemque *tenebat*, 615
 Commendatque uiris *patrii libamina ritus*,
 Ac clausas *moto reserauit cardine ualuas*.
 Pontifices populi hic de *more piacula* mactant:
 Non desunt cythare, *sonitu* non tibia claro,
 Queque *aperit latum* fundo tuba flexilis oram 620
 Cimbalaque *et uariis* resonabant *organa cannis*.
 His *carmen* patulo *iuuenum chorus accinit ore*,
 Atque *iubet* fieri populis *hortamina* circum,
 Diuinum *ut reuocent* precibus pia uota furorem.
 Parte alia *Assyrium migrat captiuus* in orbem 625
 Israel *et patrii* traducitur aeris exul,
 Illorumque larem ignoti tenuere coloni,
 Qui male *commixtis* tribuunt exordia sacris,
 In terra qua cultus erat lectissimus olim.
 Sed ueterum peccata luit suaque Ossia uinctus. 630
 At pro rege pio Deus ipse accingitur armis
 Celestumque ruunt accense in prelia turme.
 Res geritur Iude proprii sine militis usu,
 Strata *uirum cesis* dum spectat corpora castris,
 Sennacheris campo uix territus aufugit illo. 635
 Sacrilegi accedit scelus huc insigne Manasse.
 28 Templam prophanantur rursus, peregrinus in aedem
 Ascitur cultus, natusque exempla secutus
 Non de more patrum uetitis adolebat in aris.
 Occasum populi cecinere oracula uatum. 640
 Interea exitium tenuit aduersaque fata
 Rex Iosias, ueterum nulli pietate secundus,
 Instauratque aedem collapsam ac diruta templa.
 Ecce autem sacris inuenta uolumina legis
 Vulgantur: metus attonitam mox permeat urbem. 645
 Consultis proceres referunt responsa; futurum
 Urbis ut excidio gentis delicta luantur.
 Interea regis pietati parcitur, ire

615–617 Stabat ... ualuas] II Par 29,1–3 619–621 Non ... cannis] II Par 29,
 25–28 622–624 His... furorem] II Par 30,6–9 625–630 Parte ... uinctus] IV
 Rg 17,1–6 631–635 At... illo] II Par 32,20–23 636–639 Sacrilegi ... aris] II
 Par 33 641–643 Interea ... templa] II Par 34,1–13 644s Ecce ... urbem] II
 Par 34,14 646–649 Consultis ... usum] II Par 34,22–28

Subtrahitur meritę populi breue tempus in usum.
 Aegyptus iuxta pernix in bella ruebat, 650
 Vrget, regi obstat, Iosias festinus; at illum
 De subita raptum referebat cęde satelles;
 Quemque creat *populus*, pharao illum in *uincla* petiuit
 Et secum *ducit*, solio pro fratre relinquit
 Eliachim, *Ioachim* mutato nomine, regem. 655
 Ille suis auxit sceleratus crimina patrum,
 Atque ea maturę processit culpa ruine,
 Assyriumque iugum expertus desciiuit et hostis
 Vicini sensit prędas *pugnamque* rebellis,
 Accumulat sceleri cui filius hęres auito. 660
 Ecce Palestinis sonipes *persultat in aruis*
 Assyrius, circumque obsessam permicat urbem
 Miles et excusso perterret cuspide muros.
 Tunc rex egreditur magna comitante caterua.
 Stat *paries* męstus tam grandi suplice, ceu qui 665
 Iactet: “Et ipse *fui*, cui nunc fortuna repente
Succubuit, secumque trahens iam deuehit Orco.”
 Nil contra ille tamen cautes ceu dura mouetur.³
 Protinus efferrı thesauros pręcipit *inde*
 Captiuumque agitur uulgus, longo ordine feruent: 670
 Imperium inuitos Babilonem tendere cogit.
 Sedechiam solio pręfecit; sed mala uertit
 Mens regem populis exemplum triste futurum,

650–652 Aegyptus... satelles] II Par 35,20–24 653–655 Quemque... regem]
 II Par 36,1–4 656–660 Ille... auito] II Par 36,5–10 661–672 Ecce... prę-
 fecit] IV Rg 24,10–17 672–677 sed... cathenę] IV Rg 25,1–7

665 Stat... 668 mouetur] *e marg. pro versu deleto* Atque manus tendit sup-
 plex in uota tyranno 669 pręcipit inde] *suprascr. pro imperat illo*
 671 cogit] *inter v. 671 et v. 672 auctor versus unum* (Aufert una dies longe
 [...]) *e margine posuit, sed postea delevit; idem versus eodem modo scriptus et*
postea expunctus post v. 692 et v. 693

³ Loco hujus et trium hunc praecedentium versuum, qui eadem prorsus
 manu additi sunt ex margine, scriptus erat in textu unicus, postea deletus,
 versus hic: *Atque manus tendit supplex in vota tyranno*. Ceterum verba illa
Stat paries moestus tam grandi suplice exprimunt elegantissimam poetae
 ideam, quod nempe ipse paries, in quo depicta erat haec regis Ioachim
 historia, dolere videbatur, dum exhibet tam tristem illius regis casum.

Captiuus coram iugulari pignora cernit.
 Neue fore misero spectaculum letius ullum, 675
 Sic fortuna uices mutauit, lumen utrumque
 Eruitur, nectuntque manus post terga cathene.
 Nec procul inuoluens flammam caligine fumus
 Tollitur, increpitant dispersa incendia late, 680
 Sublatasque faces iaculantur in aethera circum,
 Obscuram uero per noctem urbs tota relucet.
 Accensus media templi furit aestus in aede,
 Saxa ruunt muri penitus compage soluta.
 Inde ignis superans summam dominatur in *arcem*,
 Comprēhensoque cadunt subito regalia tecta. 685
 Tunc passim serpit uictor, longique laboris
 Vna dies hauribat opus: carpenta uehuntur,
 Aedibus huc educta honeratur *gaza* superbis.
 Quod reliquum fuerat forme seu roboris urbi,
 Nominis aut demum, captiuum ducitur, atque 690
 Lictores procerum cedebant colla securi.
 Exultat tota uictor tibi miles in urbe,
 Aediderat longum quae tempus, diruta cernens.
 Posthac longinquis regionibus exul agebat
 A patria tellure procul coeloque sueto, 695
 Atque una populus non amplius aede coibat.
 Post longum exilium tandem multosque labores
 Iam fatis *aderat promissum* tempus, et orbi
 Eripit Assyrii imperium, Medosque subegit
 Rex Persa ac solio trabeatus cernitur aureo. 700
 Affulsit miseris libertas; uisere terram
 Antiquam patriumque solum permissa potestas,
 Edictumque urbis tunc diruta tollere templa,
 29 Et de regali suscepta pecunia censu.
 Alter tunc Iosue populum Babilone reuexit, 705
 Ascriptique duces acies rexere; manipuli
 Incedunt campis raptim sua signa secuti,

678–696 Nec ... coibat] IV Rg 25,8–21 **697–704** Post ... censu] II Par 36,
 21–23; I Esr 1,1–4 **705–707** Alter...secuti] I Esr 2

692 Exultat ... 693 cernens] *duo versus add. e marg.* **699** Eripit] *e marg. pro*
 abstulit | Assyrii] Assyrio A

Et multum optata tandem consistere terra
 Cernuntur. Medio tuba perstrepat agmine clangens,
 Et ritu ueteri populus tentoria ponit, 710
 Ac statuunt altare Deo. Tum protinus aedem
 Vrgent instaurare; duces capita ardua iungunt
 Zorobabel cętuque suo comitatus Iesus.
 Crescit opus: feruent omnes instantque labori,
 Et perfecta stetit recidiui fabrica templi. 715
 Exciti Assyriam quo facto linquere certant,
 Lęta manus tandem patrios inuisere fines.
 Namque hominum coetus uenit alter, et altera castra;
 Pręsident his, quid ius quid sit phas, unicus autor
 Noscere et in populum documenta edicere legis 720
 Dux Esdras, rerum cui facta est ampla potestas.
 At quos certa fides iras auertere diuum,
 Queruntur, sic ritus auis a Mose uetusto,
 Sic longa serie seruato more iubetur.
 Adducti parent mandatis, deinde legebant 725
 Expositos lebetes argenti auriq̄ue *talenta*.⁴
 Quęsita multum tandem uersantur in urbe:
 Hic poenę ratio turmis et foedus initum.⁵
 Egregius iuuenis non defuit: aureus olli
 Circundat humeros uirgato clauus amictu, 730
 Qui gestu facilis medio stans ordine pangit,
 Quam partem muri proceres, quę moenia tollant.
 Vna operi est intenta manus, tenet altera ferrum,
 Obstrictamque leuat periniquo foenore plebem.
 29' Hinc agitur census: congesta pecunia crescit. 735
 Cogitur huc populus tota collectus ab urbe,

708–715 Et ... templi] I Esr 3 716–721 Exciti ... potestas] I Esr 7
 722–726 At ... talenta] I Esr 8 727s Quęsita ... initum] I Esr 10
 729s Egrius ... amictu] II Esr 1,11 731s Qui ... tollant] II Esr 2,11–20
 733 Vna ... ferrum] II Esr 4,10–12 734 Obstrictamque ... plebem] II Esr 5
 735 Hinc...crescit] II Esr 7 736–738 Cogitur...Mirantur] II Esr 8,1–3

729 defuit] *suprascr. pro* deerat

⁴ Male corripit auctor secundam syllabam vocabuli *lebetes*.

⁵ Male item produxit secundam vocis initum; et vide retro notam primam pag. 21.

Intentique oculos legis præcepta docentem
 Mirantur, iuxta iurati in uerba seorsum
 Quisque suam latē in partem regionis abibat. 740
 Rhachelides cum fratre sacram pulcherrimus urbem
 Incoluit, circum diffusa est cetera plebes.
 Diuersa hinc series et rerum nascitur ordo,
 Surgentesque noua cernunt de stirpe nepotes,
 Atque uices regni uarias bellique tumultus.
 Stat templi in medio fratris de cede cruentus, 745
 Moxque luit poenas post impia facta Ioannes.
 Præficitur Iadus, de more hunc infula uestit.
 Exulat at frater, peregrino et seruit amori
 Colle Garizeno ponens altare sacerdos,
 Defunctoque puer patri succedit Onias. 750
 Impune ciues, dum uitant Sabbata, miles
 Mactabat, secumque trahit Ptolomæus abactos.
 Affulsit tandem miseris spes unica: legem
 Doctrine quærit captus Philadelphus amore.
 Auctus honor populo mandante Nicanore crescit: 755
 Certa fides tantum et studii meruere labores.
 Heu quantum semper nocet imprudentia rebus!
 Interitu gentis pene nam delirat auarus
 Princeps, ni *iuuenis* iam cladi obsisteret acer.
 Mirantur reditum, tunc omnis terra Iosippo 760
 Procubuit, fratrumque legunt examen et actis
 Germanum Hircano uictoria læta retundit.
 Inde ferox saltus obsedit, sacra prophanat
 Antiochus iuxta, totam uastarat et urbem.
 Iussa refellebat sumptis Mathathias armis: 765
 30 Crudescunt pugne, stabant et prælia fratrum,
 Optatumque diu celebrant per lumina festum.

738–741 iuxta ... plebes] II Esr 10–11 745–749 Stat ... sacerdos] *J. AJ* 11, 298–312 750 Defunctoque... Onias] *J. AJ* 11, 347, 2 751s Impune ... abactos] *J. AJ* 12, 2–7 753s Affulsit ... amore] *J. AJ* 12, 11 755 Auctus ... crescit] *J. AJ* 12, 98 757–761 Heu ... Procubuit] *J. AJ* 12, 157–185 762 Germanum ... retundit] *J. AJ* 12, 222 763s Inde ... urbem] I Mcc 1, 29–64 765 Iussa ... armis] I Mcc 2, 15–28 766 Crudescunt ... fratrum] I Mcc 3, 25–26 767 Optatumque ... festum] I Mcc 4, 36–59

758 nam] *suprascr. pro hoc*

Sed non bella domi miseris, non extera desunt.
 Marte uigil passim Iudas occurrit aperto,
 Atque adeo sequitur mors uultu accensa cadentis. 770
 Fata ducis luxere diu, molemque subiuit
 Ionatas rerum, quas impiger euehit armis,
 Insidias donec fraudemque expertus iniquam
 Vsque suos *cessos*⁶ *iniectaque* uincula sensit.
 Spem populi Simon *moerentis* sustinet; illum 775
 Sed frangit pietas, iterumque eluditur astu.
 Hic paries: “Ne crede fidem contemnere suetis.”⁷
 Tandem *post hostes* externaque praelia spectant
 Ecce, scelus⁸, generum soceri de cede madentem;
 Heu uita exitio est probitas obnoxia fraudi! 780
 Illinc elapsus studio defenditur urbis
 Hircanus: subito fortuna ut uertitur, hostem
 Persequitur uindex patris iam sede recepta.
 Matris uisa tamen pro muro flagra retardant.
 Et sic hortatu quamuis reuocantis in arma 785
 Antiochi hic acies, admotaque machina, nec non
 Apparent artes populi *nitentis ab* urbe,
 Et mox sublatum percusso foedere *uallum*.
 Mutauit fortuna uices aurumque sepulcro
 Eggeritur: passim fert circum signa *domando* 790
 Finitimos, foelix res aequae et fortis *adauxit*,
 Ac uastata solo Samaria cernitur omnis.
 Ciuilibus subito discordia miscuit urbem,
 Saducea de parte stetit legesque refellit
 Hircanus, Pharisae, tuas: plebs dissona mussat. 795
 Ponit Aristobolus capiti diadema cruentum,
 Et scelere infoelix male regia sceptrum resumit.

30'

768–770 Sed ... cadentis] I Mcc 5–9, 18 771–774 Fata ... sensit] I Mcc
 10–12, 50 775–780 Spem ... fraudi] I Mcc 13–16 781–788 Illinc ... uallum]
 J. AJ 13, 228–248 789–795 Mutauit ... mussat] J. AJ 13, 249–300
 796s Ponit ... resumit] J. AJ 13, 301–319

⁶ Ita uidetur legendum.

⁷ Verba illa *ne crede etc* praeferunt apophthegma in scriptum parieti, qui historiam Simonis Machabaei pictam repraesentat; et sensus est: *noli credere suetis contemnere datam fidem*

⁸ Ita uidetur legendum.